

Predsednica Republike Slovenije

NATAŠA PIRC MUSAR

GOVOR PREDSEDNICE REPUBLIKE SLOVENIJE NATAŠE PIRC MUSAR NA SLOVESNOSTI OB 80-LETNICI DELOVANJA GEOLOŠKEGA ZAVODA SLOVENIJE

Ljubljana, Cvetličarna, 22. april 2026, ob 18.00

VELJA GOVORJENA BESEDA.

Spoštovani,

Z veseljem sem tukaj z vami ob praznovanju pomembnega jubileja, 80. obletnice delovanja Geološkega zavoda Slovenije. Za povabilo se vam iskreno zahvaljujem. Slovesnost je na pomemben dan – dan Zemlje. Zato mi dovolite, da se najprej ozrem po našem planetu, za katerega menim, da še nikoli ni bil v tako slabem stanju, kot je danes.

Ne bom vam naštevala statističnih podatkov. Ne tistih pozitivnih, ki govorijo o tehnološkem in družbenem napredku naše civilizacije, in prav tako ne negativnih, ki jih je na žalost veliko več od pozitivnih, čeprav se zdi, kot da se tega ne zavedamo ali ne želimo zavedati.

Planeta nismo dobili v dar. Smo le njegovi začasni stanovalci, podobno kot smo začasni stanovalci tudi v svojih domovih. O tej 'začasnosti' se v sedanjem svetu veliko sprašujem. Kako je mogoče, da si po eni strani v svojih domovih zelo prizadevamo za red, čistočo in kakovost življenja, ko prestopimo prag svojih bivališč, pa na vse to pozabimo? Poglejmo vendar, v kakšnem civilizacijskem smetnjaku živimo. Na svetu je na stotine vojn, nepregledno število ubitih civilistov, največkrat žensk in otrok. Človeško življenje je ponekod vredno malo ali celo nič. Onesnaževanje in podnebne spremembe že usodno vplivajo na kakovost naših življenj, in to kljub tehnološkim, okolju prijaznim premikom, ki jih je seveda treba omeniti.

A kljub temu živalske in rastlinske vrste izginjajo, ledeniki se topijo, za življenje neprimerna območja se širijo. Vsaka prisilna migracija je tragedija in spomniti velja, da čedalje več migrantov s svojih domov beži zaradi podnebnih sprememb. Vsi alarmi zvonijo. Politiki bi morali storiti vse za rešitev planeta. Včasih se zdi, kot da je politika zavezana enemu samemu cilju: storiti vse, samo da ne rešimo samih sebe.

Za politike pravijo, da jih je veliko za na luno, s čimer se boste zagotovo strinjali. No, morda bi jih nekaj tja morali tudi poslati. Ne za vedno. Naj se vrnejo nazaj. Zagotovo bi prišli do podobnih spoznanj kot astronauti odprave Artemis, ki je pred kratkim končala svojo pot do Lune in nazaj. Ob pogledu na naš planet je nekdo med njimi rekel: »Homo sapiens; to smo vsi mi, ne glede na to, od kod prihajamo ali kako izgledamo; vsi smo eno, eno samo ljudstvo.«

Je treba še kaj dodati?

Vse najboljše, dragi naš planet.

Ob osemdeseti obletnici delovanja Geološkega zavoda Slovenije je prav, da poudarimo povezavo med delom zavoda in tem, kar nam pomeni planet Zemlja. Strokovnjaki zavoda radi poudarijo, da sta geoznanost in geologija pogosto spregledani, a sta hkrati temelj vseh okoljskih, prostorskih in energetskih odločitev. Naj to ponazorim s tremi poudarki, ki so za Slovenijo še posebej pomembni.

Prvi poudarek se nanaša na vodo. Eden naših najdragocenejših virov je podzemna voda, ki je v Sloveniji glavni vir pitne vode. Njena kakovost je neposredno povezana z geološko zgradbo in rabo prostora. Onesnaženje vodonosnikov je pogosto nevidno, njegovi učinki pa dolgotrajni in včasih nepopravljivi. Geoznanost omogoča, da ta vir ne le izkoriščamo, temveč ga predvsem preventivno, strokovno in dolgoročno varujemo.

Drugi poudarek je povezan s tako imenovanimi geološko pogojenimi nevarnostmi. Plazovi, potresi, erozija in poplave so postali del naravnega okolja. Znanstveniki upravičeno opozarjate, da naravne nesreče pogosto niso le posledica naravnih procesov, temveč tudi odločitev, sprejetih brez ustreznih geoloških podlag. Geologija omogoča, da nevarnosti prepoznamo pravočasno, da prostor uporabljamo pametno in s tem zmanjšujemo tveganje za ljudi, infrastrukturo in gospodarstvo. Poplave pred skoraj tremi leti so bile glede tega zgovoren opomin.

Tretji poudarek se nanaša na mineralne surovine, ki so v zadnjem času še posebej aktualne. Energetski in digitalni prehod, prehod v krožno gospodarstvo, zeleni prehod, ki si ga kot družba želimo, niso mogoči brez novodobnih surovin in elementov redkih zemelj. Evropa in Slovenija smo pri tem močno uvozno odvisni. Prav geoznanost ima ključno vlogo pri raziskovanju domačih zmogljivosti in presoji, kaj je smiselno izkoriščati in kako to storiti okoljsko in družbeno sprejemljivo. Samooskrba z mineralnimi surovinami zagotavlja večjo strateško odpornost. Dobro je, da imamo sogovornike na tem področju tudi doma, v Sloveniji.

Spoštovani.

Strinjati se je treba, da geoznanosti izzivov v prihodnje ne bo manjkalo. Veseli me, da imamo tudi na tem področju kakovostno domače znanje, na katero v odločevalskih procesih ne smemo pozabiti; ne takrat, ko je že vse dogovorjeno, temveč že zelo zgodaj, ko se lahko poceni odpravi marsikatera težava, ki nas zaradi neupoštevanja znanosti pozneje lahko drago stane. Potrebujemo zaupanje v stroko ter v sodelovanje med znanostjo, politiko in gospodarstvom. Le tako lahko sprejemamo odločitve, ki bodo za Slovenijo dolgoročno vzdržne. Znanost nasploh, s tem pa tudi geoznanost, moramo znati ceniti: naložba v znanje je naložba v varno, trajnostno in s tem samozavestno Slovenijo. Geološki zavod Slovenije to uspešno dokazuje že 80 let. Ponosni smo, da vas imamo.

Hvala.